

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

MYŚLEĆ, MYŚLIĆ, MYŚLIWIEC i MYŚLIWY

OJ CZYSTY – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

MYŚLEĆ to forma stosunkowo młoda, upowszechniła się dopiero w drugiej połowie XVIII wieku, a do polszczyzny literackiej przeszła najprawdopodobniej z dialektów mazowieckich. Wcześniejszą formą, jeszcze staropolską, była forma MYŚLIĆ, która zachowała się w tej postaci w licznych czasownikach od niej utworzonych: WYMYŚLIĆ, OBMYŚLIĆ, ZMYŚLIĆ, DOMYŚLIĆ SIĘ, NAMYŚLIĆ SIĘ, ROZMYŚLIĆ SIĘ, ZAMYŚLIĆ SIĘ. Od tego czasownika pochodzi też pierwotny przymiotnik (który z czasem tak się usamodzielił składniowo i znaczeniowo, że dziś określamy go mianem rzeczownika) MYŚLIWY. Najdawniejsze znaczenie 'myślący, rozmyślający, skupiony, uważny' zachowało się w niektórych językach słowiańskich (czeskie *myslivý* 'myślący, rozmyślający', ukraińskie *myslyvyj* 'rozumny, pojętny'). Od XVI w. znaczenie zaczęło się zawężać do 'przemysłny w łowieniu zwierzyny, biegły w polowaniu' (wówczas w użyciu bywała również żeńska postać przymiotnika: *myśliwa*), by z czasem utrwalić się w postaci 'ten, kto poluje na zwierzynę, łowca'. Do XIX w. była też w użyciu forma MYŚLIWIEC, w takim znaczeniu jak dzisiejszy wyraz MYŚLIWY. Tę dawną formę przejęła nomenklatura lotnicza, znaczenie przekształciło się i dziś wyraz ten oznacza tylko 'typ szybkiego, lekkiego samolotu wojskowego, przeznaczonego do niszczenia innych samolotów'. Słowniki notują wprawdzie również drugie znaczenie owego rzeczownika: 'pilot takiego samolotu', ale takie użycie rzadko pojawia się w tekstach.